

Creating hope and removing deprivation as a result of the impact of social vitality on creativity and social innovation

Zahra Zakeri Nasab

Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Ehsan Rahmani Khalili*

Department of Sociology, Central Tehran Branch, Islamic Azad University, Tehran, Iran

Abstract: *Optimism and social vitality are two key elements in the development and progress of societies, optimism refers to a process in which individuals and groups believe that they can create a better future for themselves and their society. This belief becomes the basis for social creativity and innovation, and in this way helps to strengthen sustainable development and lead to the creation of a society where all people feel that they can contribute to and benefit from progress and common prosperity and elimination of deprivation. Until now, in many researches, creativity and innovation were considered as a reason for social vitality, but the purpose of the present research is to investigate and measure the impact of social vitality on students' creativity and innovation. Data collection tool is a questionnaire and simple random sampling method. The sample size is calculated from the Cochran's formula that out of a total of 54,728 students, 386 were selected as the sample size. The results indicate that the social vitality variable has a 25% effect on social innovation and a 44% effect on creativity. Also, the creativity variable has a 47% effect on social innovation.*

Keywords: *Creating hope, social vitality, social innovation, creativity, removing deprivation, students.*

* Email: ehsan5171@gmail.com (Corresponding Author)

امیدآفرینی و محرومیت زدایی ره آورد تاثیر شادابی اجتماعی بر خلاقیت و نوآوری اجتماعی

زهره ذاکری نسب^۱، احسان رحمانی خلیلی^{۲*}

تاریخ پذیرش مقاله: ۱۴۰۴/۰۲/۲۵

تاریخ دریافت مقاله: ۱۴۰۳/۰۸/۲۸

چکیده

امیدآفرینی و شادابی اجتماعی دو عنصر کلیدی در توسعه و پیشرفت جوامع هستند، امیدآفرینی به فرآیندی اشاره دارد که در آن افراد و گروه‌ها باور دارند که می‌توانند آینده‌ای بهتر برای خود و جامعه‌شان رقم بزنند. این باور، زمینه‌ساز خلاقیت و نوآوری اجتماعی می‌شود و به این صورت به تقویت توسعه پایدار کمک کند و به ایجاد جامعه‌ای منجر شود که در آن همه افراد احساس می‌کنند که می‌توانند به پیشرفت و رفاه مشترک و محرومیت زدایی کمک کنند و از آن بهره‌مند شوند. تا امروز در بسیاری از پژوهش‌ها خلاقیت و نوآوری را دلیلی برای نشاط اجتماعی می‌دانستند اما هدف از پژوهش حاضر بررسی و سنجش تاثیر شادابی اجتماعی بر خلاقیت و نوآوری دانشجویان است. با توجه به نوع جمع آوری اطلاعات، پژوهش حاضر یک پژوهش پیمایشی و جامعه آماری آن دانشجویان دانشگاه آزاد اسلامی واحد تهران مرکزی می‌باشد. ابزار جمع آوری داده‌ها پرسشنامه و روش نمونه‌گیری تصادفی ساده است. محاسبه حجم نمونه از فرمول کوکران می‌باشد که از تعداد کل ۵۴۷۲۸ نفر دانشجو، ۳۸۶ نفر به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. نتایج پژوهش حاکی از آن است که متغیر شادابی اجتماعی ۲۵ درصد بر نوآوری اجتماعی و ۴۴ درصد بر خلاقیت تاثیر دارد. همچنین متغیر خلاقیت ۴۷ درصد بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

واژگان کلیدی: امید آفرینی، شادابی اجتماعی، نوآوری اجتماعی، خلاقیت، محرومیت زدایی، دانشجویان

۱. مقدمه

امیدآفرینی و شادابی اجتماعی دو عنصر کلیدی در توسعه و پیشرفت جوامع هستند. شادابی اجتماعی به معنای حالتی از نشاط و سرزندگی در میان افراد یک جامعه است که می‌تواند از طریق فعالیت‌های فرهنگی، ورزشی و اجتماعی تقویت شود. این حالت مثبت، زمینه‌ساز امید و خوش‌بینی در میان شهروندان می‌شود و به آن‌ها انگیزه می‌دهد تا برای بهبود شرایط زندگی خود و دیگران تلاش کنند. امیدآفرینی نیز به فرآیندی اشاره دارد که در آن افراد و گروه‌ها باور دارند که می‌توانند آینده‌ای بهتر برای خود و جامعه‌شان رقم بزنند. این باور، زمینه‌ساز خلاقیت و نوآوری اجتماعی می‌شود، زیرا افراد با انگیزه‌ای قوی برای حل مشکلات و بهبود شرایط موجود، به دنبال راه‌حل‌های نوین و خلاقانه می‌گردند. نتیجه این دو عنصر، محرومیت زدایی است. وقتی جامعه‌ای شاداب و امیدوار باشد و به توانایی‌های خود برای ایجاد تغییرات مثبت باور داشته باشد، افراد آن جامعه به طور فعال در جهت رفع نابرابری‌ها و دسترسی به فرصت‌های برابر برای همه تلاش می‌کنند. این امر می‌تواند منجر به کاهش فقر، افزایش سطح سواد، بهبود

^۱ گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (E mail: zahrakery@yahoo.com)

^۲ گروه جامعه‌شناسی، واحد تهران مرکزی، دانشگاه آزاد اسلامی، تهران، ایران، (نویسنده مسئول): (E mail: ehsan5171@gmail.com)

شرایط بهداشتی و در نهایت، ارتقاء کیفیت زندگی شود. در نهایت، شادابی اجتماعی و امیدآفرینی می‌تواند به عنوان موتورهای محرکه‌ای برای تحقق عدالت اجتماعی و پایداری توسعه در نظر گرفته شوند. این دو عنصر با هم، جامعه‌ای را شکل می‌دهند که در آن هر فردی احساس می‌کند می‌تواند به پیشرفت و رفاه مشترک کمک کند و از آن بهره‌مند شود.

امروزه خلاقیت در حکم رمز بقا و کلید موفقیت افراد و سازمان‌ها شناخته شده است. تحولات پرشتاب جهانی در علم و تکنولوژی، صنعت، مدیریت و به طور کلی ارزش‌ها و معیارها، بسیاری از سازمان‌ها و شرکت‌های موفق جهان را بر آن داشته که اهداف، گرایش و علایق خود را در جهت بکارگیری خلاقیت هدایت کنند (شهرآرای و مدنی پور، ۱۳۷۵). پیتز دراکر معتقد است در جهانی که دستخوش دگرگونی بوده و امنیت آن هر روز در معرض تهدید است، تنها راه بقاء ابداع و نوآوری است. افزایش رشد اقتصادی، بالا بردن بهره‌وری و تولید تکنولوژی، کالاها و خدمات جدید از جمله فواید خلاقیت و نوآوری است که جیمز استونر نیز به آن اشاره کرده است (استونر، ۱۳۷۹). خلاقیت را، توانایی نگاه جدید و متفاوت به یک موضوع یا فرآیند شکستن و دوباره ساختن دانش خود درباره یک موضوع و به دست آوردن بینش جدید نسبت به ماهیت آن می‌دانند (گلستان هاشمی، ۱۳۸۲). خلاقیت پدیده‌ای است که عمیقاً در رفتار انسان‌ها با جهان اطراف خود شکل گرفته است. جهانی که پیش روی ما در حال شکل گرفتن است ایجاب می‌کند که رویکردهای ما بیش از گذشته با خلاقیت آمیخته شود (لوایز، ۱۳۸۴). به عبارتی سازمان‌های امروزی برای ادامه حیات، بایستی پویا بوده مدیران و کارکنان آنها، افرادی خلاق و نوآور باشند تا بتوانند سازمان را با این تحولات منطبق ساخته جواب‌گوی نیازهای جامعه باشند. می‌توان گفت در سیستم اقتصاد جهانی رقابت روزافزون موجود، خلاقیت و نوآوری در حکم بقا کلید موفقیت سازمان است (صمد آقایی، ۱۳۸۰). گام نهادن در مسیر توسعه و یا ایجاد جامعه‌ای که در آن آرامش و سعادت محقق شود، به زمینه یا مقدماتی نیاز دارد که با اتکا به آن این خواست تحقق یابد. از جمله این مقدمات، نشاط اجتماعی است. نشاط در فرایند رابطه فرد با جامعه و گروه تحقق پیدا می‌کند. در غیر این صورت از نگاه ناظر بیرونی، نشاط چیزی جز مجموعه‌ای از کیفیات روحی و هیجان‌های طرب انگیز فردی نخواهد بود. اگر این کیفیت فرح بخش، واجد معانی اجتماعی و اهداف جمعی نباشند، تعریفی جز برخی حالات نابهنجار روحی جنون آمیز نخواهند داشت. بنابراین، نشاط اجتماعی همان سطح برخورداری از مواهب زندگی عمومی همراه با اقناع ذهنی و اجماع عینی است. یعنی باید تعریف فردی و بیرونی از نشاط با هم مقارن باشند (عنبری، ۱۳۹۱). در واقع، نشاط از منظر اجتماعی، عضوی از خانواده و چهارچوب مفهومی کیفیت زندگی، رضایتمندی اجتماعی، امنیت اجتماعی، سلامت اجتماعی، رفتارهای جمعی و فراغت است. این مفاهیم به نوعی متناظر با نشاط و شادمانی اند. در جامعه خوشحال و خرسند، تولید بهتر، اشتغال بیشتر و اقتصاد سالم تر خواهد بود. بدون شک در چنین محیطی امنیت اجتماعی و فردی راحت تر به دست می‌آید. در محیط شاد، ذهن انسان پویا، زبانش گویا و استعدادش شکوفا می‌شود. پیامدهای این هیجان مثبت چنان در جامعه بارز و آشکار است که مزلو، یکی از نظریه پردازان مشهور در حوزه روابط انسانی، مولفه و شاخصه اصلی انسان‌هایی که در راستای خودشکوفایی، کمال و توانمندی‌های خویش تلاش می‌کنند را، احساس شادی آنان می‌داند. یکی از مهمترین اصول در حوزه مدیریت منابع انسانی توجه به مقوله شادمانی و نشاط انسان هاست زیرا انسان با نشاط در اجتماع انسانی کارا، مولد و سازنده است. امروزه، هم زمان با افزایش ارتباطات در سطوح ملی و بین‌المللی و نیز هم زمان با تغییر و تحولات پرشتاب و فزاینده، شاهد رقابت‌های روزافزون در سطح جهانی هستیم و به تبع آن نیاز به تطبیق دائمی با تحولات فن‌آوری دیده می‌شود. اینجاست که اهمیت نیروی انسانی خلاق، مبتکر و ریسک‌پذیر برجسته می‌شود؛ زیرا جوامع امروزه دیگر نمی‌توانند با تکیه بر روش‌های پیشین عمل کنند، اهداف خود را محقق ساخته و بر رقبای خود فائق آیند. لذا مبحث خلاقیت و ریسک‌پذیری به یکی از مهم‌ترین چالش‌های اجتماعی چند دهه گذشته تبدیل شده و در اکثر کشورهای پیشرفته به عنوان یک ضرورت مطرح گردیده است (ون دم، اسپیر و رونهار، ۲۰۱۰). اگر جامعه‌ای می‌خواهد توسعه و پیشرفت کند و به آرمانهای انسانی خود برسد لازمه آن داشتن شهروندانی با نشاط و شاداب است (گلایی و اخشی، ۱۳۹۴، ۱۴۰). کارآمدی افراد به زیر ساخته‌های فکری فردی و

اجتماعی یک جامعه پیوند می‌خورد. بی تردید خلق و احیای یک جامعه مترقی و توسعه یافته در پرورش و تقویت روحیه های امید آفرین و سرزنده بسیار موثر است.

رابطه بین این مفاهیم به این صورت است که امیدآفرینی و شادابی اجتماعی می‌تواند به عنوان پایه‌های اصلی برای توسعه پایدار عمل کنند. وقتی افراد امیدوار و شاداب هستند، انگیزه بیشتری برای کار کردن به سمت اهداف پایدار دارند. آن‌ها بیشتر تمایل دارند که در فعالیت‌هایی شرکت کنند که به حفاظت از محیط زیست کمک می‌کنند، به ترویج عدالت اجتماعی می‌پردازند و به رشد اقتصادی سالم و محرومیت زدایی منجر می‌شوند. بنابراین، ترویج امیدآفرینی و شادابی اجتماعی می‌تواند به تقویت توسعه پایدار کمک کند و به ایجاد جامعه‌ای منجر شود که در آن همه افراد احساس می‌کنند که می‌توانند به پیشرفت و رفاه مشترک کمک کنند و از آن بهره‌مند شوند. این سه مفهوم با هم، چشم‌اندازی روشن برای آینده ایجاد می‌کنند که در آن هر فردی می‌تواند نقشی مثبت در جامعه ایفا کند و به حفظ سیاره‌مان برای نسل‌های آینده کمک کند.

بر این اساس مهمترین دغدغه و سوال مقاله حاضر اینست که شادابی اجتماعی چگونه و از چه مسیری موجب نوآوری اجتماعی می‌شود و نقش متغیر خلاقیت به عنوان متغیر میانجی در تقویت این تاثیر به چه میزان است؟

۲. بررسی پیشینه و ادبیات نظری

در پژوهشی که با عنوان نقش میانجی خلاقیت در رابطه بین اهداف پیشرفت بر انگیزه پیشرفت توسط فیروزه سپهریان آذر و همکاران در سال ۹۹ صورت گرفت، نتایج پژوهش حاضر نشان داد که خلاقیت اثر مستقیم، مثبت و معناداری بر انگیزش پیشرفت دارد. این یافته با نتایج تحقیقات گرینر (۲۰۰۷)، باقری و همکاران (۱۳۹۱)، حاجلو و همکاران (۱۳۸۸) همسویی دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت یکی از مهم ترین ویژگی های افراد خلاق ترجیح دادن پیچیدگی نسبت به سادگی است. این افراد به چالش های جدید مسائل پیچیده توجه نموده و آنها را در نظر می‌گیرند (باقری و همکاران، ۱۳۸۸). احمدخانی و همکاران (۱۳۹۹)، در پژوهشی با عنوان شناسایی و تحلیل عوامل مؤثر بر شکل گیری دانشجوی کارآفرین به این نتیجه رسیدند که عوامل روانشناختی خصوصاً عوامل شخصیتی مانند گشودگی به تجربه، همسازی، وظیفه شناسی، برون گرایی و همچنین عوامل آموزشی و عوامل مالی مهمترین عوامل مؤثر بر شکل گیری و پرورش دانشجوی کارآفرین هستند. اسماعیلی و شیخ الاسلامی (۱۳۹۷)، در پژوهشی به نتیجه اثر منفی هیجان منفی بر خلاقیت دانشجویان رسیدند. این یافته همسو با نتایج پژوهش های پیشین مبنی بر ارتباط منفی بین هیجان منفی و خلاقیت است (برای مثال یوچو و همکاران، ۲۰۱۶). با توجه به آنکه هیجان‌ات منفی غالباً پاسخ های کلیشه ای را فراخوانی می‌کنند (فردریکسون، ۲۰۰۱) به همین دلیل به نظر می‌رسد که این نوع هیجان‌ات در حوزه یادگیری مؤثر هستند و منجر به شکل گیری افکار نظام مند در پیشرفت تحصیلی می‌شوند (کالت و شیوت، ۲۰۰۷) و در مقابل، فعالیت های خلاقانه را که نیازمند استفاده از روش های غیر کلیشه ای و نوآورانه است، کاهش می‌دهند. مبینی دهکردی و کشتکار (۱۳۹۳) در مطالعه های با عنوان بررسی تأثیر مدل سه شاخگی بر نوآوری اجتماعی دریافتند محیط شناسی و تعامل منطقی با آن، آموزش و یادگیری، تجربه و مهارت، فرهنگ سازمانی از جمله مؤلفه های تأثیرگذار بر فرآیندهای نوآوری اجتماعی در یک سازمان هستند. الهه پور اکبران (۱۳۹۸) در پژوهشی با عنوان «بررسی نشاط اجتماعی و رابطه آن با میزان رضایت از زندگی و سلامت زنان» نشان داد که حدود ۷۰ درصد از ۲۰۰ نفری که در تحقیق شرکت داشتند اعلام کردند که یکنواخت بودن زندگی، عدم تفریحات مناسب، داشتن مشکلات زیاد به ویژه مشکلات اقتصادی و محدودیت هایی که در جامعه برای زنان هست را علت شاد نبودن خود دانستند و همچنین از مهمترین عللی که برای شاد نبودن نام بردند نداشتن انگیزه و هدفی مشخص در زندگی است.

کارل راجرز بعنوان یک روانشناس انسان گرا در نظام شخصیتی خود به وجود یک انگیزش و یا یک نیاز اساسی یعنی صیانت، فعلیت و اعتلای تمامی جنبه های شخصیت در انسان اعتقاد دارد. بنابه نظریه راجرز، انسان مسئول رشد استعدادهای خویش است و

برای شخصیت سالم، زمان حال و چگونگی ادراک آن بیش از گذشته اهمیت دارد. راجرز از انسان سالم بعنوان انسان با کنش کامل یعنی انسانی که از تمامی توانایی ها و استعدادهایش بهره می گیرد یاد می کند. راجرز نظریه اش را در زمینه شخصیت و رفتار، چنین اظهار می نماید: الف) هر فرد موجودی بی همتا است و تنها کسی است که می تواند بفهمد تجارب او چگونه ادراک شده و برایش چه معنایی دارد؟ کسی است که مطابق همان معنا و ادراک رفتار خواهد کرد. ب) ارگانیسم یک تمایل ذاتی و اصلی دارد، آن تمایل به تحقق بخشیدن و حفظ و تعالی خویش است و این پایه و اساس فعالیت های او را تشکیل می دهد. تحت تاثیر این تمایل ارگانیزم در جهت رشد خود کفایی، بقا و تعالی نفس، خود رهبری، خود نظمی، خود مختاری، استقلال، مسئولیت و تسلط بر نفس حرکت می کند (شفیع آبادی و ناصری، ۱۳۷۱: ۱۵۲). با رشد فرد، پرورش خود آغاز می شود که فعالیت بخشیدن آن از جنبه های فیزیولوژیکی متوجه جنبه های روانی می شود به عبارتی آن گاه که بدن و اندام ها شکل خاص خود را یافته و کامل شد، رشد و کمال متوجه شخصیت می شود و این گرایش تحقق خود (از قوه به فعل رساندن) بیانگر روند خود شدن و پرورش ویژگی ها و استعدادهای یکتای فرد است و مبین میل ذاتی وی بسوی آفرینندگی است (شولتز، ۱۳۵۳: ۱۱۹). راجرز برای شخصیت سالم از خودپنداری مثبت و سالم سخن به میان می آورد و پذیرش احساسات، عزت نفس، ارتباط خوب با دیگران، زندگی کامل در زمان حال، ادامه یاد گیری چگونه آموختن، ذهن باز داشتن به افکار خود، توانایی تصمیم گیری مستقل و خلاقیت (شعاری نژاد، ۱۳۸۱: ۲۸۹ و خوشدل، ۱۳۸۵: ۶۰). راجرز در رابطه با خوشبختی می گوید لازمه کمال و یک کنش کامل داشتن یک خوشحالی دائمی نیست بلکه طی تجربه کسب کردن دائمی، همه نوع حالتی به انسان دست می دهد. بلوغ و کمال و سلامتی در نظر راجرز در حقیقت مسیر است نه مقصد. خصوصیات و صفاتی که راجرز برای انسان با کنش کامل و با نشاط بر می شمارد:

۱- انسانی که آزادی تجربه دارد، متظاهر نیست و همان چیزی است که هست؛ ۲- مقلد دیگران نیست، میزان های اخلاقی از خودش دارد؛ ۳- دارای زمینه های خودجوش است؛ ۴- آمادگی لازم برای کسب تجربه را دارد؛ ۵- زندگی با حیات و سرزنده ای دارد، دائما شخصیت وی در تحول است؛ ۶- احساس آزادی می کند بدلیل اینکه تدافعی نیست و محدودیتی در تجربیات نمی بیند؛ ۷- خلاقیت دارد؛ ۸- نگران از دست دادن تایید یا ستایش دیگران نیست.

از نظر آبراهام مزلو در کتاب "انگیزه و شخصیت" روانشناس انسان گرا، شخص سالم در حال خودشکوفایی یا تحقیق ذات است، شخصی است که شایستگی بودن و شدن را داراست. مزلو در رابطه با سلامتی روان، نیازهای انسان را طرح می کند که بعنوان انگیزش های اساسی در انسان مطرح است (در واقع ما از دریچه نیازهاست که با جهان در ارتباط هستیم). تامین نیازها باعث سلامتی روان، شادی و نشاط و عدم تامین نیازها منجر به عدم تعادل روانی و افسردگی می گردد. خصوصیتی که مزلو برای انسان های خواستار تحقق خود (خواستار کمال) یا انسان های بانشاط مطرح می سازد:

۱- ادراک صحیح از واقعیت دارند. شناخت این افراد عینی و براساس واقعیت است. پدیده ها را آن گونه که هست می بینند. ۲- پذیرش کلی طبیعت خود و دیگران. به نقاط ضعف خود واقفند و پذیرش دارند و دیگران را آن گونه که هستند می پذیرند. ۳- خود انگیخته اند. دارای حالت های بی پیرایه و بدون تظاهرند. بر طبق طبیعت خویش عمل می کنند؛ ۴- توجه به بیرون دارند. شغل را بعنوان وسیله بالفعل کردن خویش و توانائی های خود قلمداد می کنند، وظیفه شناس و متعهد هستند؛ ۵- خیلی نیازمند به رضایت های بیرونی نیستند؛ ۶- رفتارشان استقلال دارد، خیلی متکی به رضایت همگان نیستند؛ ۷- تجربه های زندگی برای آن ها تازگی دارد. هر پدیده ای برای آن ها تازه است. هر آدمی، هر درختی، هر بوته گل رزی برای آنها منحصر و یکتاست؛ ۸- نوع دوست اند با نوع بشر احساس برادری و برابری می کنند؛ ۹- در رفتارشان نوعی طنز وجود دارد ضمن اینکه کسی را به مسخره نمی گیرند؛ ۱۰- خلاق هستند، آفرینندگی دارند؛ ۱۱- تغییرات محیطی آن ها را مسخ و بیگانه نمی کند، استقلال خودشان را از دست نمی دهند و مقاومت فرهنگ پذیری دارند.

مدل چهار مرحله‌ای رولین و وینست رولین و وین سنت، سیر تحول وقوع و بروز نوآوری اجتماعی را به ۴ مرحله تقسیم کرده‌اند. 1: مرحله اول، ظهور است؛ چیزی که آن‌ها به عنوان نوآوری نمی‌دانند، بلکه به عنوان پروژه نوآورانه برای ظهور ظرفیت می‌نگرند. ظهور شامل دو مرحله است: ابتدا بازیگران تجربیات و دانسته‌های خود را به اشتراک گذاشته و نیز بر روی یک مسئله به تفاهم میرسند. سپس برای دستیابی به یک راهبرد نوآورانه که به یافتن راه حلی برای حل مسئله کمک میکند، تحقیق میکنند؛ 2. دومین مرحله، آزمون است. هنگامیکه راهبرد بهکار گرفته، مشاهده و ارزیابی شد، آنگاه در صورت نیاز سازگار، هماهنگ و مدون میشود؛ 3. تخصیص، سومین مرحله است. ابتکارات اجتماعی جدید نیازمند تخصیص زیرساخت‌های لازم است، بنابراین لازم است تا در راستای این زیرساخت‌ها اقدام مناسب صورت گیرد؛ مرحله آخر، انتقال و انتشار، میتواند از طریق فرایند نوآوری حادث شود. هدف، انتشار، به رسمیت شناختن، دادن ارزش افزوده و ارزش بهره برداری نوآوری است. هدف از نوآوری، گسترش راهبرد نوآورانه در شرایط و مکان مناسب است (Rollin and Vincent, 2007)

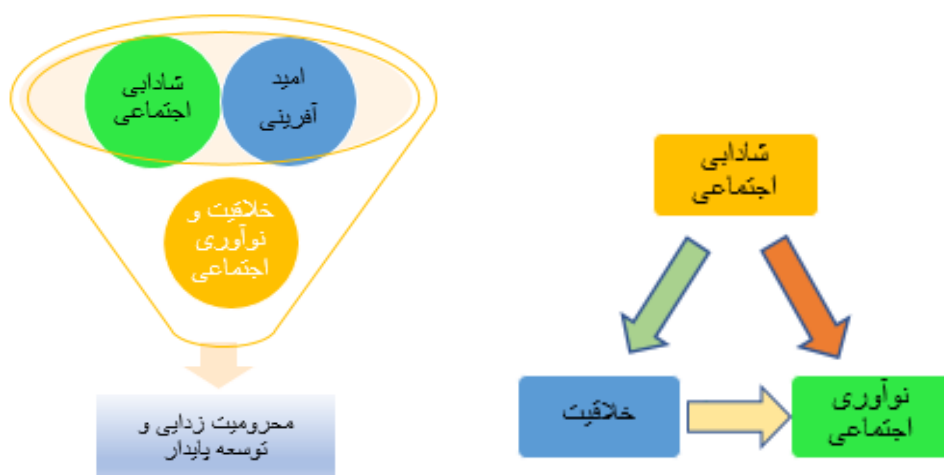
با توجه به نظریات فوق فرضیات اصلی که در این پژوهش مورد بررسی قرار گرفته اند عبارتند از:

به نظر می رسد شادابی اجتماعی بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

به نظر می رسد شادابی اجتماعی بر خلاقیت تاثیر دارد.

به نظر می رسد خلاقیت بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

۳. مدل نظری تحقیق



۴. روش تحقیق:

رویکرد مقاله حاضر کمی و قیاسی می باشد که با استفاده از روش پیمایش انجام شده است و انتخاب پاسخگویان با روش تصادفی ساده با استفاده از پرسشنامه انجام شده است. در این مطالعه، هدف تحقیق پیدا کردن روابط علی بین متغیرها و علل موثر بر خلاقیت و نوآوری دانشجویان است. با توجه به اینکه در تحقیق پیمایش واحد تحلیل، فرد است داده های مورد نیاز از طریق افراد به وسیله پرسشنامه جمع آوری گردید. در این پژوهش از پرسشنامه های استاندارد استفاده شده و با روش توافق داوران بومی شده است. جامعه آماری این پژوهش دانشجویان دانشگاه آزاد تهران مرکزی در سال ۱۴۰۲ می باشند که از تعداد کل ۵۴۷۲۸ نفر دانشجوی، ۳۸۲ نفر با استفاده از فرمول کوکران به عنوان حجم نمونه انتخاب شدند. تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری spss نسخه ۲۷ انجام شده است.

تعریف عملیاتی متغیر نوآوری اجتماعی:

نوآوری اجتماعی ترکیبی جدید و یا پیکربندی جدید شیوه های اجتماعی در عرصه های خاصی از فعالیت ها و یا زمینه های اجتماعی، با هدف رضایتمندی بهتر و یا پاسخ دادن به نیازها و مشکلات است (Howaldt & Schwarz, 2010).

تعریف عملیاتی متغیر خلاقیت:

فرا گرد خلاقیت عبارت است از هر نوع فرا گرد تفکری که مسأله ای را به طور مفید و بدیع حل کند. درواقع خلاقیت، توانایی دیدن، آگاه شدن و پاسخ دادن نیز به شمار می رود (محبوبی و توری، ۲۰۰۸). خلاقیت، خلق ایده های جدیدی است که ممکن است به محصولات یا خدمات جدید منجر شود (هیستریچ، پیتروزو شیفر، ۲۰۰۲). خلاقیت یعنی ریسک پذیری برای آزمودن راه های گوناگون در یاددهی و یادگیری (فقیه آرام، ۱۳۹۷). به طور کلی، خلاقیت عاملی مؤثر و کلیدی در حوزه فعالیت های علوم اجتماعی، روانشناسی و آموزش و پرورش است (ووتزاک و تراک، ۲۰۱۵). خلاقیت نیروی محرکهای برای توسعه میباشد و به معنای آمادگی و تمایل شرکت برای پذیرش ایده های جدیدی است که منجر به توسعه و عرضه محصولات جدید می شود. جهت سنجش متغیر خلاقیت از پرسشنامه رندستپ استفاده شده است.

تعریف عملیاتی متغیر شادابی اجتماعی:

شادابی اجتماعی در پژوهش حاضر پرسشنامه ای است که توسط لیندنبرگ تدوین شده است (Nieboer and et al, 2005).

۵. یافته ها:

با توجه به یافته های توصیفی مقاله حاضر در مجموع از ۳۸۶ نفر که در تحقیق حاضر مورد بررسی قرار گرفته اند ۲۳۲ نفر زن، ۱۴۲ نفر مرد بودند و ۵۰،۳ درصد از شرکت کنندگان مجرد، ۴۶،۳ درصد متأهل، ۲،۹ درصد جدا شده از همسر و ۰،۵ درصد همسر فوت شده هستند. همچنین ۴،۸ درصد از پاسخگویان فوق دیپلم، ۴۰،۱ درصد در مقطع کارشناسی، ۳۱،۳ درصد در مقطع کارشناسی ارشد و ۲۳،۸ درصد در مقطع دکتری هستند.

جدول ۱- توزیع فراوانی متغیرهای اصلی تحقیق

متغیر	خلاقیت		نوآوری اجتماعی		شادابی اجتماعی	
	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد	فراوانی	درصد
اصلا	۱	۰،۳	-	-	۶	۱،۶
خیلی کم	۱۴	۳،۶	۵	۱،۳	۶	۱،۶
کم	۶۰	۱۵،۵	۳۱	۸	۳۰	۷،۸
متوسط	۱۷۱	۴۴،۳	۱۴۲	۳۶،۸	۱۰۹	۲۸،۲
زیاد	۱۲۴	۳۲،۱	۱۸۴	۴۷،۷	۱۷۱	۴۴،۳
خیلی زیاد	۱۵	۳،۹	۲۴	۶،۲	۶۴	۱۶،۶
کل	۳۸۵	۹۹،۷	۳۸۶	۱۰۰	۳۸۶	۱۰۰

بر اساس جدول فوق و با توجه به درصد معتبر، نوآوری اجتماعی در ۴۷،۷ درصد به میزان زیاد، ۳۶،۸ درصد متوسط و ۸ درصد کم می باشد. شادابی اجتماعی ۴۴،۳ درصد از پاسخگویان زیاد، ۲۸،۲ درصد متوسط و ۱۶،۶ خیلی زیاد است و بیشترین پاسخگویان یعنی ۴۴،۷ از خلاقیت متوسط برخوردارند. ۳۲،۲ درصد خلاقیت زیاد و ۱۵،۶ دارای خلاقیت کم هستند.

آمار استنباطی و بررسی فرضیات:

فرضیه ۱: به نظر می رسد شادابی اجتماعی بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

جدول ۲- رابطه همبستگی بین متغیر شادابی اجتماعی و نوآوری اجتماعی

نوآوری اجتماعی		
۰,۲۵	ضریب همبستگی	شادابی اجتماعی
۰,۰۰	Sig(2-tailed)	
۳۸۶	N	

طبق جدول فوق $\text{sig} = ۰,۰۰$ و از $۰,۰۵$ کمتر است پس نتیجه می گیریم رابطه با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. از آنجا که $r = ۰,۲۵$ است، شدت رابطه متوسط است.

جهت تعیین میزان تأثیر متغیر مستقل (شادابی اجتماعی) بر نوآوری اجتماعی از رگرسیون خطی با روش Enter استفاده شده است.

جدول ۳- ضرایب رگرسیونی مربوط به مدل های پیش بینی شده

Sig.	t	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده		مقدار ثابت	معناداری F	میزان ضریب تعیین R^2	روش
		Beta	Std. Error	B				
۰,۰۰	۷,۶۸		۴,۴۳	۳۴,۰۷				
۰,۰۰	۵,۲۳	۰,۲۵	۰,۱۰۰,۲۵	۰,۵۲	نوآوری اجتماعی	۰,۰۰	۰,۰۶	ENTER

طبق جدول فوق مجذور ضریب تعیین $R^2 = ۰,۰۶$ است نتیجه می گیریم شادابی اجتماعی تنها ۶ درصد از نوآوری اجتماعی را تبیین می کند. نتایج آزمون ANOVA در مدل حاکی از آن است که در فاصله اطمینان ۹۹ درصد، سطح معناداری برابر است با $\text{Sig} = ۰,۰۰$ ، به عبارت دیگر خط رگرسیون بیش از واریانس پسماند توانایی تبیین واریانس متغیر وابسته را دارد به بیانی دیگر متغیر مستقل شادابی اجتماعی بر متغیر نوآوری اجتماعی موثر است. از آنجا که $\text{sig} = ۰,۰۰$ و کمتر از $۰,۰۵$ است رابطه بین دو متغیر شادابی اجتماعی و نوآوری اجتماعی معنادار است. با توجه به میزان $\text{Beta} = ۰,۲۵$ ، شادابی اجتماعی ۲۵ درصد بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

فرضیه ۲: به نظر می رسد شادابی اجتماعی بر خلاقیت تاثیر دارد.

جدول ۴- رابطه همبستگی بین متغیر شادابی اجتماعی و خلاقیت

خلاقیت		
۰,۴۴	ضریب همبستگی	شادابی اجتماعی
۰,۰۰	Sig(2-tailed)	
۳۸۵	N	

طبق جدول فوق شادابی اجتماعی و خلاقیت با ۹۹ درصد اطمینان و $\text{sig} = ۰,۰۰$ رابطه معناداری دارد و از آنجا که $r = ۰,۴۴$ است، شدت رابطه قوی است.

جهت تعیین میزان تأثیر متغیر مستقل (شادابی اجتماعی) بر خلاقیت از رگرسیون خطی با روش Enter استفاده شده است.

جدول ۵- ضرایب رگرسیونی مربوط به مدل های پیش بینی شده

Sig.	t	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده		معناداری F	میزان ضریب تبیین R^2	روش
		Beta	Std. Error	B			
۰,۰۰	۵,۸۸		۳,۶۷	۲۱,۶۳۰	۰,۰۰	۰,۱۹	ENTER
۰,۰۰	۹,۷۵	۰,۴۴	۰,۰۷	۰,۷۰			

طبق جدول فوق مجذور ضریب تعیین $R^2=0,19$ است نتیجه می گیریم شادابی اجتماعی ۱۹ درصد از متغیر خلاقیت را تبیین می کند. نتایج آزمون ANOVA در مدل حاکی از آن است که در فاصله اطمینان ۹۹ درصد، سطح معناداری برابر است با ۰,۰۰، به عبارت دیگر خط رگرسیون بیش از واریانس پسماند توانایی تبیین واریانس متغیر وابسته را دارد به بیانی دیگر متغیر مستقل شادابی اجتماعی بر متغیر خلاقیت موثر است. از آنجا که $\text{sig} = 0,00$ و کمتر از ۰,۰۵ است رابطه بین دو متغیر شادابی اجتماعی و خلاقیت معنادار است. با توجه به میزان $B = 0,44$ ، شادابی اجتماعی ۴۴ درصد بر خلاقیت تاثیر دارد. فرضیه ۳: به نظر می رسد خلاقیت بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

جدول ۶- رابطه همبستگی بین متغیر خلاقیت و نوآوری اجتماعی

نوآوری اجتماعی		
۰,۴۷	ضریب همبستگی	خلاقیت
۰,۰۰	Sig(2-tailed)	
۳۸۵	N	

طبق جدول فوق $\text{sig} = 0,00$ و از ۰,۰۵ کمتر است پس نتیجه می گیریم رابطه با اطمینان ۹۹ درصد معنادار است. از آنجا که $r = 0,47$ است، شدت رابطه قوی است.

جهت تعیین میزان تأثیر متغیر مستقل (خلاقیت) بر نوآوری اجتماعی از رگرسیون خطی با روش Enter استفاده شده است.

جدول ۷- ضرایب رگرسیونی مربوط به مدل های پیش بینی شده

Sig.	t	ضرایب رگرسیونی استاندارد شده	ضرایب رگرسیونی استاندارد نشده		معناداری F	میزان ضریب تبیین R^2	روش
		Beta	Std. Error	B			
۰,۰۰	۹,۱۵		۲,۵۰	۲۳,۵۰	۰,۰۰	۰,۲۲	ENTER
۰,۰۰	۱۰,۵۷	۰,۴۷	۰,۰۵	۰,۶۱			

طبق جدول فوق مجذور ضریب تعیین $R^2=0,22$ است نتیجه می گیریم خلاقیت ۲۲ درصد از متغیر نوآوری اجتماعی را تبیین می کند. نتایج آزمون ANOVA در مدل حاکی از آن است که در فاصله اطمینان ۹۹ درصد، سطح معناداری برابر است با ۰,۰۰، به عبارت دیگر خط رگرسیون بیش از واریانس پسماند توانایی تبیین واریانس متغیر وابسته را دارد به بیانی دیگر متغیر مستقل خلاقیت بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

خلاقیت بر نوآوری اجتماعی موثر است. از آنجا که $\text{sig} = ۰,۰۰۰$ و کمتر از $۰,۰۵$ است رابطه بین دو متغیر خلاقیت و نوآوری اجتماعی معنادار است. با توجه به میزان $\text{Beta} = ۰,۴۷$ ، خلاقیت ۴۷ درصد بر نوآوری اجتماعی تاثیر دارد.

۶. نتیجه گیری

خلاقیت و نوآوری دو عنصر حیاتی در مبارزه با محرومیت و ایجاد فرصت‌های برابر برای همه افراد جامعه هستند. خلاقیت به توانایی فرد برای تولید ایده‌ها و راه‌حل‌های جدید و اصیل اشاره دارد، در حالی که نوآوری فرآیندی است که از طریق آن این ایده‌های خلاقانه به محصولات، خدمات یا روش‌های جدید تبدیل می‌شوند که می‌توانند به بهبود شرایط زندگی کمک کنند. تاثیر خلاقیت و نوآوری بر محرومیت‌زدایی به شرح زیر است: ۱. رفع نیازهای اساسی: خلاقیت و نوآوری می‌توانند به توسعه محصولات و خدماتی کمک کنند که نیازهای اساسی مانند غذا، آب سالم، مسکن و بهداشت را برآورده سازند، به ویژه در مناطقی که دسترسی به این منابع محدود است. ۲. آموزش و دسترسی به اطلاعات: نوآوری‌هایی در زمینه فناوری اطلاعات و ارتباطات می‌توانند دسترسی به آموزش و اطلاعات را برای افراد در مناطق دورافتاده و کم‌برخوردار فراهم آورند، که این امر به افزایش سطح سواد و مهارت‌های حرفه‌ای کمک می‌کند. ۳. توانمندسازی اقتصادی: خلاقیت و نوآوری می‌توانند به ایجاد فرصت‌های شغلی جدید و توسعه کسب‌وکارهای نوپا کمک کنند، که این امر به نوبه خود به کاهش فقر و توانمندسازی اقتصادی افراد کمک می‌کند. ۴. بهبود سلامت و بهداشت: نوآوری‌های پزشکی و بهداشتی می‌توانند به بهبود دسترسی به خدمات درمانی و پیشگیری از بیماری‌ها کمک کنند، به ویژه در جوامعی که منابع محدودی دارند. ۵. حفاظت از محیط زیست: خلاقیت و نوآوری در زمینه‌هایی مانند انرژی‌های تجدیدپذیر و کشاورزی پایدار می‌توانند به حفاظت از محیط زیست و تأمین منابع برای نسل‌های آینده کمک کنند. ۶. تقویت اجتماعی و فرهنگی: نوآوری‌های فرهنگی و اجتماعی می‌توانند به تقویت هویت جامعه و ایجاد احساس تعلق و همبستگی در میان افراد کمک کنند.

در نهایت، خلاقیت و نوآوری می‌توانند به عنوان ابزارهای قدرتمندی برای مقابله با محرومیت و ایجاد جوامعی عادلانه‌تر و فراگیرتر عمل کنند. آن‌ها به افراد و جوامع امکان می‌دهند تا با استفاده از منابع موجود به روش‌های خلاقانه، به رفع چالش‌ها و بهبود شرایط زندگی خود بپردازند. این فرآیند نه تنها به کاهش محرومیت کمک می‌کند بلکه به تقویت امید و شادابی اجتماعی نیز منجر می‌شود، که خود می‌تواند به توسعه پایدار و پیشرفت جامعه کمک کند.

بر اساس نتایج بدست آمده در مقاله حاضر، بین شادابی اجتماعی و نوآوری اجتماعی با ۹۹ درصد اطمینان رابطه معناداری وجود دارد و متغیر مستقل شادابی اجتماعی بر متغیر نوآوری اجتماعی به میزان ۲۵ درصد موثر است. محتشم (۱۳۹۱) در تحقیق "بررسی میزان نشاط اجتماعی در شهر بوشهر و عوامل موثر بر آن" به این نتیجه رسید که مجموعه‌ای از عوامل فردی و فرافردی (نظیر سن، جنس، تاهل، دینداری و اعتماد اجتماعی)، در تقویت و یا کاهش نشاط در افراد جامعه تاثیر دارند. چنان که بین این عوامل و نشاط اجتماعی رابطه معنادار وجود دارد. رحمانی خلیلی (۱۳۹۲) در مقاله خود به این نتیجه رسید که میزان شادابی اجتماعی شهروندان تهرانی بالا است. وجود شادمانی در جامعه می‌تواند به افراد احساس امید دهد و آن‌ها را در زندگی اجتماعی و شخصی خود به فعالیت وادارد و تلاش آن‌ها را برای بهبود زندگی اجتماعی خویش برانگیزد. اشتاین (۱۹۷۴) مطالعات انجام شده درباره ویژگی‌های افراد آفریننده را مورد بررسی قرار داد و به این نتیجه رسید که افراد آفریننده دارای ویژگی‌های زیر هستند:

۱. انگیزه پیشرفت بالا؛ ۲. کنجکاوی فراوان؛ ۳. علاقه مندی زیاد به نظم و ترتیب در کارها؛ ۴. قدرت ابراز وجود، خودکفایی؛ ۵. شخصیت غیرمتمتعرف غیررسمی و کامروا؛ ۶. پشتکار و انضباط در کارها؛ ۷. استقلال؛ ۸. طرز تفکر اقتصادی؛ ۹. انگیزه‌های زیاد و دانش وسیع؛ ۱۰. اشتیاق و احساس سرشار؛ ۱۱. زیباپسندی و علاقه مندی به آثار هنری؛ ۱۲. تفکر شهودی؛ ۱۳. علاقه کم به روابط اجتماعی و حساسیت زیاد؛ ۱۴. قدرت تاثیرگذاری بر دیگران. (سیف، ۱۳۷۰)

فضل الهی و همکاران (۱۳۸۹)، سنجش میزان و عوامل مؤثر بر شادی دانشجویان پردیس قم دانشگاه تهران را مورد تحقیق قرار دادند. تجزیه و تحلیل اطلاعات نشان داد که میزان شادی دانشجویان پردیس قم دانشگاه تهران در سطح مطلوب بوده و بین میزان شادی دانشجویان دانشکده‌های مدیریت، حقوق و فقه و فلسفه تفاوت معنی داری وجود دارد، اما بین میزان شادی دانشجویان دختر و پسر و مقاطع مختلف کارشناسی و کارشناسی ارشد تفاوت معنی داری مشاهده نشد. همچنین شش عامل به عنوان عوامل مؤثر بر شادی دانشجویان شناسایی شد که به ترتیب زیر اولویتبندی شدند: ۱. تعامل بین دانشجو و استاد؛ ۲. امکانات رفاهی دانشگاه؛ ۳. جو سازمانی حاکم بر دانشگاه؛ ۴. مشارکت دانشجو در فعالیت های کلاسی؛ ۵. شیوه های تدریس و ارزشیابی استادان؛ ۶. عضویت در گروه های خاص (ورزشی، فرهنگی، مذهبی و...).

زارعی متین و همکاران (۱۳۸۸) نقش دانشگاه در ایجاد عوامل مؤثر بر شادی را مورد بررسی قرار دادند. نتایج نشان داد که افرادی که شاد زندگی می کنند باعث افزایش تمرکز خود شده و همیشه موفق می شوند و در هنگام مواجهه با مشکلات و شرایط ناگوار می توانند با صرف حداقل انرژی و با استفاده از راه های کوتاه و مؤثر آن مشکلات را حل کنند و کمتر دچار سردرگمی و پریشانی شوند. شادی و نشاط نه تنها در پدیده های اجتماعی مانند روابط فردی نفوذ می کند بلکه به تنهایی در فرایندهای شناختی مانند حافظه، یادگیری، حل مسأله و انعطاف پذیری فکری نیز اثر می گذارد.

همچنین نتایج نشان می دهد که بین شادابی اجتماعی و خلاقیت با ۹۹ درصد اطمینان رابطه معناداری وجود دارد و شادابی اجتماعی بر متغیر خلاقیت به میزان ۴۴ درصد مؤثر است. اسماعیلی و شیخ الاسلامی (۱۳۹۷)، در پژوهشی به نتیجه اثر منفی هیجان منفی بر خلاقیت دانشجویان رسیدند. این یافته همسو با نتایج پژوهش های پیشین مبنی بر ارتباط منفی بین هیجان منفی و خلاقیت است (برای مثال یوچو و همکاران، ۲۰۱۶). در نظریه گسترش و ساخت (فردریکسون، ۲۰۰۶؛ فردریکسون و برانینگان، ۲۰۰۵) مطرح می شود که هیجانات مثبت، افراد را قادر به تولید دستاوردهای شناختی عمیق می سازد در نتیجه به طور پیوسته سطح بالای عملکرد را تضمین می کند. نظریه "گسترش"، به اثرات فوری هیجانات مثبت در حوزه فیزیولوژی، توجه و شناخت تحلیلی و اجتماعی، اشاره دارد. نظریه "ساخت" به اثرات مکرر و طولانی مدت هیجانات مثبت بر موفقیت شغلی، روابط اجتماعی، سلامت روان، سلامت جسمانی، شکوفایی و رضایت از زندگی اشاره دارد (فردریکسون، ۲۰۰۶). آلبرشت (۱۹۸۷)، مراحل خلاقیت عملی و قابل اجرایی را که از پنج مرحله تشکیل شده است، پیشنهاد می کند این مراحل به ترتیب عبارتند از: جذب اطلاعات، الهام، آزمون، پالایش و عرضه. آلبرشت معتقد است که شخص خلاق، اطلاعات پیرامون خود را جذب می کند و برای بررسی مسائل، رهیافت های مختلفی را مورد بررسی قرار می دهد. زمانی که ذهن فرد خلاق از اطلاعات خام انباشته شد، به طور غیرقابل محسوس شروع به کار می کند و پس از تجزیه و تحلیل و ترکیب اطلاعات، رهیافتی برای مسئله ارائه می کند (شهرآرای، مدنی پور، ۱۳۷۵). مطالعات سلیمانی و تباریان (۲۰۱۱) نشان می دهد که کمبود شادکامی تأثیرات منفی بر مهارت های تفکر، هوش و خلاقیت افراد خواهد داشت؛ فردریکسون (۱۹۹۸) محیط شاد و لذتبخش را در رشد مهارت های ذهنی و اجتماعی افراد مؤثر می داند. گنزله و جکسون (۱۹۶۲) طی تحقیقات مفصل خود درباره تفاوت شخصیتی افراد خلاق و باهوش به این نتیجه رسیدند که بزرگترین تفاوت آنها در اولویت دادن افراد خلاق به صفت شوخ طبعی و شادی است. نتایج مطالعات خورشیدی (۱۳۸۱) نشان می دهد افراد شوخ طبع، خلاق هستند. آنها دائم در حال شادی، شوخی، شعبده بازی و تفریح هستند و کلماتی به کار می برند که فقط برای خانواده و خودشان قابل درک است. گرملین (۲۰۰۳) نشان داد افرادی که فعالیت های خلاقانه انجام می دهند، اعتماد به نفس و شادکامی آنها به طور قابل ملاحظه ای افزایش پیدا خواهد کرد. جعفری و طالب زاده (۱۳۸۹) در تحقیقی به عنوان "ارائه مدلی برای نشاط و شادی در مدارس ابتدایی شهر تهران" عوامل و مؤلفه های مؤثر در شادکامی دانش آموزان را بررسی کردند، آنها اختصاص دادن ساعاتی برای پروراندن خلاقیت و تحلیل مثل بازی های خلاقانه را یکی از مؤلفه های مؤثر در شادکامی می دانند. جیمز هرزگوگ (۲۰۰۱) معتقد است شادکامی تأثیر مهمی در رشد و بالندگی افراد دارد، وی همچنین رابطه مثبت و معنادار خلاقیت و استدلال با

شادکامی را تأیید می‌کند. کر (۲۰۰۶) رابطه خلاقیت و شادکامی را یک پیوند استثنایی می‌داند. وی معتقد است خندیدن و شادکامی باعث افزایش سطح آدرنالین و اکسیژن در مغز می‌شود و همین مسئله زمینه شارژ نورونها و انجام فعالیت های خلاقانه را فراهم می‌آورد. (کرمی و همکاران، ۱۳۹۱)

همچنین نتایج نشان می‌دهد که بین خلاقیت و نوآوری اجتماعی با ۹۹ درصد اطمینان رابطه معناداری وجود دارد و متغیر خلاقیت بر متغیر نوآوری اجتماعی به میزان ۴۷ درصد موثر است. مجیدرضا طاهری (۱۳۸۷) در مقاله "خلاقیت و نوآوری در افراد و سازمان ها"، نتایج فوق را تأیید می‌کند بطوریکه فرآیند خلاقیت به ترتیب در برگزیده مراحل روبرو شدن با ایده یا مشکل، شدت روبروشدن و رابطه روبروشدن با محیط است که فرد خلاق را احاطه کرده است.

بر این اساس می‌توان گفت ترویج امیدآفرینی ناشی از شادابی اجتماعی در جامعه می‌تواند از طریق روش های مختلفی صورت گیرد. در اینجا به چند روش کلیدی اشاره می‌کنم:

۱. آموزش و پرورش: توسعه برنامه های آموزشی که بر روی تقویت مهارت های زندگی، خودباوری و انعطاف پذیری تمرکز دارند، می‌تواند به افراد کمک کند تا با چالش های زندگی بهتر کنار بیایند و امیدوار باشند.
۲. رسانه ها: استفاده از رسانه های مختلف برای انتشار داستان ها و گزارش هایی که نشان دهنده موفقیت ها و پیشرفت های افراد و جوامع هستند، می‌تواند الهام بخش باشد و به ترویج امید کمک کند.
۳. مشارکت اجتماعی: تشویق مشارکت فعال شهروندان در فعالیت های اجتماعی و تصمیم گیری های محلی، احساس تعلق و توانمندی را افزایش می‌دهد و به ایجاد امید در جامعه کمک می‌کند.
۴. حمایت از نوآوری ها: ایجاد فضایی که در آن نوآوری و خلاقیت تشویق و حمایت می‌شوند، می‌تواند به افراد امید دهد که ایده های جدیدشان می‌تواند تأثیر مثبتی داشته باشند.
۵. رهبری مثبت: رهبرانی که با امید و خوشبینی عمل می‌کنند و برای آینده برنامه ریزی می‌کنند، می‌تواند الهام بخش دیگران باشند و به ترویج فرهنگ امید در جامعه کمک کنند.
۶. پروژه های اجتماعی: اجرای پروژه هایی که به طور مستقیم به بهبود شرایط زندگی مردم می‌پردازند، مانند بهبود زیرساخت ها، دسترسی به آموزش و بهداشت، می‌تواند نشان دهنده تغییرات مثبت و ایجاد امید باشد.
۷. پشتیبانی اجتماعی: ایجاد شبکه های حمایتی که افراد را در زمان نیاز حمایت می‌کنند، می‌تواند به آن ها امید دهد که در مواقع سختی تنها نیستند. با ترکیب این روش ها و ایجاد یک برنامه جامع، می‌توان امید را به عنوان یک ارزش مرکزی در جامعه ترویج داد و به افراد کمک کرد تا با دیدی مثبت به آینده نگاه کنند و برای رسیدن به آن تلاش کنند.

امیدآفرینی، شادابی اجتماعی و توسعه پایدار سه مفهوم هستند که به طور متقابل با یکدیگر در ارتباط هستند و می‌توانند به عنوان سه رکن اصلی برای پیشرفت جامعه در نظر گرفته شوند. امیدآفرینی به فرآیندی اشاره دارد که در آن افراد و جوامع به آینده ای بهتر اعتقاد دارند و برای رسیدن به آن تلاش می‌کنند. این اعتقاد مثبت به آینده، انگیزه ای قوی برای اقدام و تغییر ایجاد می‌کند و می‌تواند منجر به خلاقیت و نوآوری شود. شادابی اجتماعی نیز حالتی از نشاط و سرزندگی است که در آن افراد جامعه احساس خوشبختی و رضایتمندی دارند. شادابی اجتماعی می‌تواند از طریق فعالیت های فرهنگی، هنری، ورزشی و اجتماعی تقویت شود و به افراد کمک می‌کند تا با نگرشی مثبت به زندگی نگاه کنند. توسعه پایدار به توسعه ای اشاره دارد که نیازهای حال را بدون به خطر انداختن توانایی نسل های آینده برای برآورده کردن نیازهای خود، برآورده می‌سازد. این نوع توسعه به دنبال تعادل بین رشد اقتصادی، حفاظت از محیط زیست، محرومیت زدایی و عدالت اجتماعی است.

۷. منابع

۱. احمدخانی، ایرج. قلاوندی، حسن. مهاجران، بهناز. (۱۳۹۹). شناسایی و تحلیل عوامل موثر بر شکل گیری دانشجوی کارآفرین، نشریه علمی ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، دوره دهم، شماره یک، تابستان ۹۹، صفحه ۸۵-۱۱۴.

۲. اسماعیلی، سمیه. شیخ الاسلامی، راضیه. (۱۳۹۷). فصلنامه علمی، پژوهشی ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی دوره هشتم، شماره یک، ص ۲۰۳-۲۳۵. تاریخ دریافت ۹۷/۴/۱۰، تبیین علی خلاقیت: نقش سبک های دلبستگی و هیجانات مثبت و منفی
۳. باقری، مسعود، نمازیان، مریم، امیری، آتنه. (۱۳۸۸). بررسی رابطه بین هوش معنوی با خلاقیت و انگیزه پیشرفت. مورد مطالعه: دانش آموزان متوسطه ناحیه یک کرمان. کنفرانس ملی کارآفرینی و مدیریت کسب و کارهای دانش بنیان.
۴. پوراکبران، الهه. (۱۳۹۸). بررسی نشاط اجتماعی و رابطه آن با میزان رضایت از زندگی و سلامت زنان.
۵. جعفری، پیروش؛ طالب زاده، فاطمه. (۱۳۸۹). ارائه مدلی برای نشاط و شادی در مدارس ابتدایی شهر تهران. فصلنامه رهبری و مدیریت آموزشی ۴(۴): ۹-۳۲.
۶. خورشیدی، عباس. (۱۳۸۱). رفتار والدین و تربیت فرزندان. تهران: نشر یسپرون.
۷. رحمانی خلیلی، احسان و همکاران. (۱۳۹۲). بررسی مسائل اجتماعی ایران، دوره ۴، شماره ۱۵، پاییز و زمستان، بررسی تاثیرات جمعی سرمایه اجتماعی، شادابی اجتماعی و حمایت اجتماعی بر سلامت اجتماعی
۸. زارعی متین، حسن، احمدی زهرانی و زلفا حق گویان. (۱۳۸۸). نقش دانشگاه در ایجاد عوامل مؤثر بر شادی، مجله فرهنگ در دانشگاه اسلامی، سال سیزدهم، شماره ۲، تابستان.
۹. سیف، علی اکبر. (۱۳۷۰). روان شناسی پرورشی، تهران، آگاه.
۱۰. شولتس، دوآن. (۱۳۸۵). روان شناسی کمال (ترجمه: گ. خوش دل)، تهران: نشر پیکان.
۱۱. عنبری، موسی. (۱۳۹۱). بررسی زمینه ها و راهکارهای نشاط اجتماعی در ایران، تهران، شورای عالی انقلاب فرهنگی.
۱۲. فقیه آرام، بتول. (۱۳۹۷). رابطه هوش های چندگانه با ویژگی شخصیتی کارآفرینی و خلاقیت دانشجویان کارشناسی ارشد دانشگاه آزاد اسلامی. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، ۷(۴)، ۱۷۹-۱۹۶.
۱۳. فضل الهی، سیف الله. جهانگیر اصفهانی، نرگس. حق گویان، زلفا. (۱۳۸۹). سنجش میزان و عوامل مؤثر بر شادی دانشجویان پردیس قم دانشگاه تهران، مؤسسه آموزشی و پژوهشی امام خمینی، سال سوم، شماره چهارم، زمستان ۱۳۸۹، ص ۸۹-۱۰۸.
۱۴. کرمی، آزادالله و علی آبادی، خدیجه. (۱۳۹۱). نقش خلاقیت در پیش بینی تفکر انتقادی و شادکامی. ابتکار و خلاقیت در علوم انسانی، دوره دوم، شماره ۲.
۱۵. کشتکار هرانکی، مهران. مینی دهکردی، علی. (۱۳۹۳). فصلنامه برنامه ریزی رفاه و توسعه اجتماعی، سال هفتم، شماره ۲۶، فراتر کتب مدل های نوآوری اجتماعی.
۱۶. گلابی فاطمه و نازیلا اخشی. (۱۳۹۴). مشارکت اجتماعی و نشاط اجتماعی، جامعه شناسی کاربردی، سال ۲۶، شماره ۳
17. Fredrickson, B. L. (2001). Positive emotions broaden and build. University of North Carolina, USA.
18. Fredrickson, B. L. (2006). Cultivating positive emotions to optimize health and well-being. Prevention and Treatment, 3(1), from <http://gateway.tx.ovid.com/gw2/ovidweb.cgi>.
19. Howaldt, Jürgen; Schwarz, Michael (2010). "Social innovation: concepts, research fields and international trends". 1st ed. Aachen: IMA/ZLW, accessed online through <http://www.sfsdortmund>
20. Hisrich, R.D; Peters, M. & Shepherd A. (2002). Entrepreneurship. 6th Ed. Boston: Mc Graw-Hill. 19.
21. Mahboobi, T & Toreh, N (2008). Pathology of creativity and innovation of university. Islamic University Journal, 12(1): 75-125.
22. Rollin, Joanie; Valérie, Vincent (2007). "Acteurs et processus d'innovation sociale au Québec". Québec: Réseau québécois en innovation sociale, consulted on-line: <http://www.uquebec.ca/ptc/rqis/sites/www.uquebec.ca.ptc.rqis/files>
23. Van Dam K, Schipper M (2010). Runhaar P. Developing a competency –based frame work for teacher's entrepreneurial behavior. Teaching and Teacher Education. 26(4): 965-71.